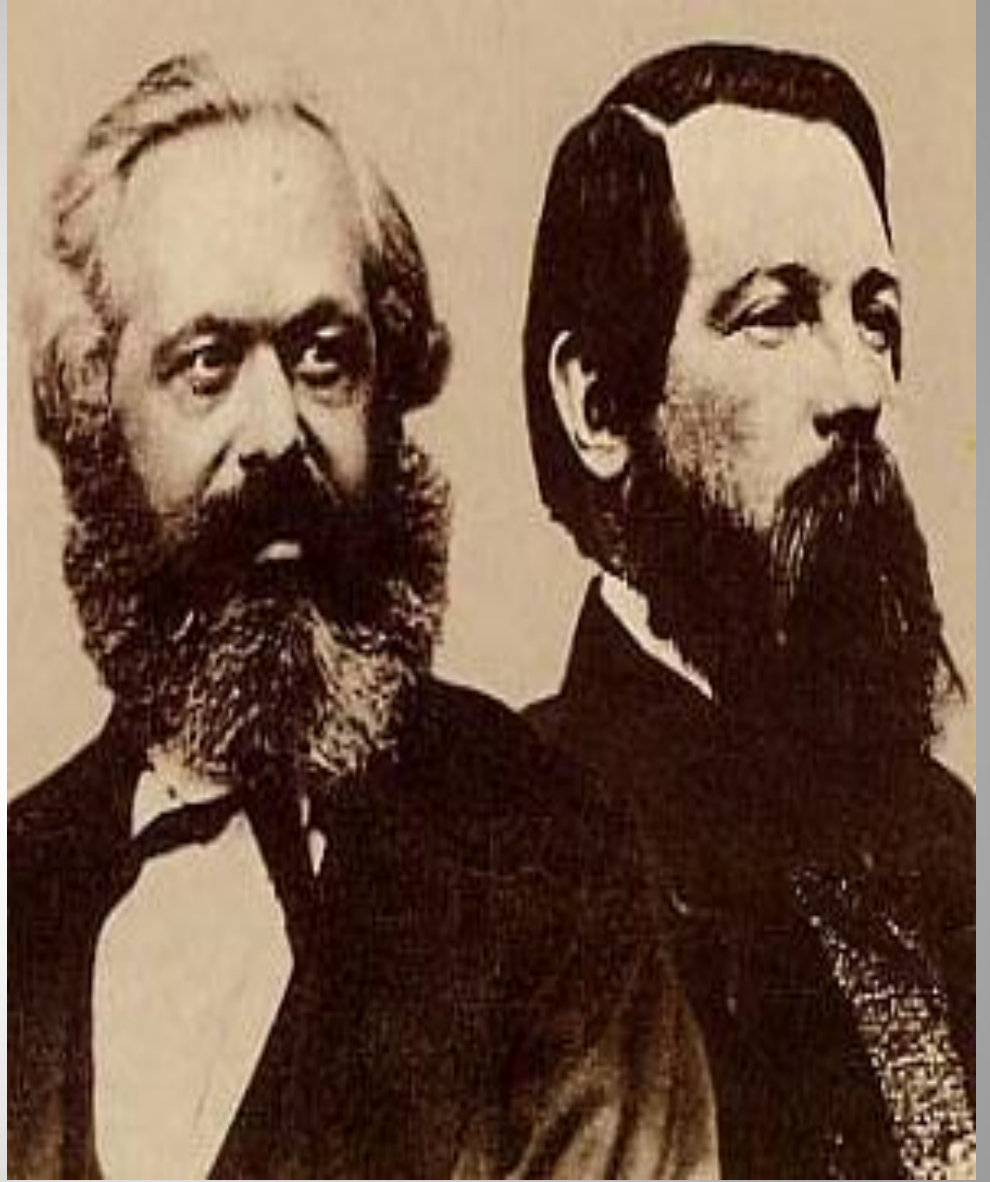
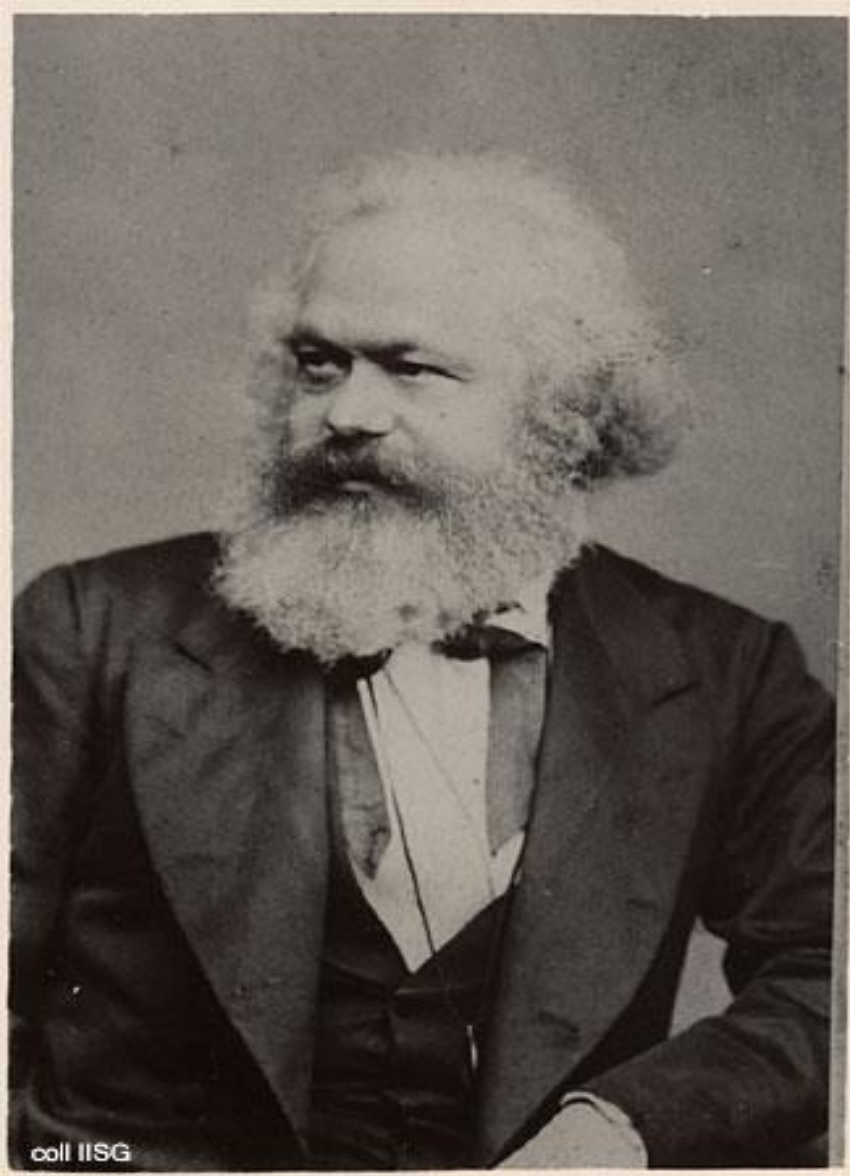

Karl Heinrich MARX

1818-1883

Doç. Dr. Yasemin Esen

Eserleri

- Kutsal Aile (1845)
- Felsefenin Sefaleti (1847)
- Komünist Manifesto (1848)
- Fransa'da Sınıf Kavgaları (1850)
- Ekonominin Eleştirisi (1859)
- Kapital (Das Kapital-1867-1894).

Karl Heinrich MARX (1818-1883)

- Bilimsel Sosyalizmin kurucusudur.
- Endüstriyel kapitalizm ve 18. yüzyılın siyasal devrimlerinden kaynaklanan değişiklikleri anlamaya yönelmiştir.
- 1776- Amerikan devrimi
- 1789- Fransız devrimi
- Endüstri devrimi

Marx'a göre

- **Toplum;** uzlaşmaz toplumsal sınıflar, işbölümü ve özel mülkiyet biçimleri üzerinde kurulmuş bir yapıdır.

Marks'a göre bir toplum iki ana kısımdan meydana gelir:

- 1. Altyapı:** Toplumun "maddi altyapısı"nı oluşturan üretim güçleri (aletler, makineler, vb.) ile üretim ilişkilerinin (toplumsal sınıflar arasındaki ilişkilerin) kombinasyonu; **yani, "üretim tarzı" ya da ekonomik ilişkiler**
- 2. Üstyapı:** Genel olarak devleti ve siyasi ilişkileri, toplumsal gelenekleri, felsefeyi, bilimi ve sanatı içerir.

 Toplumun ekonomik sisteminin gelişimi, tüm toplumun evrimini belirler.

"Filozoflar dünyayı yalnızca değişik biçimlerde yorumladılar, oysa asıl sorun onu değiştirmektir."

- Doğanın gelişiminde olduğu gibi, toplumsal gelişme de belli yasalara bağlıdır.
- Toplum, durağan bir olgu değil aksine dinamik ve çelişkilerle dolu olan bir gelişimin sonucudur.

TARİHSEL ANALİZ

- Toplumsal değişmenin ana kaynağı insanların benimsedikleri düşünceler ya da inançlar değil, **ekonomik etkilerdir.**
- Marx tarihsel gelişmeyi, toplumların geğtiği dört aşamada açıklar:
 1. İlkel komünal toplum
 2. Köleci toplum
 3. Feodal toplum
 4. Kapitalist toplum
 5. Komünist toplum (son nokta)

- **İlkel Komünal Dönem**: Avcı ve toplayıcı dönemde, paylaşılan mülkiyete ve ilkel demokrasiye dayanan kooperatif aşiretler, kabileler.
- **Kölelik**: Toplumun kabileden şehir devletine geçtiği, köleliğin, özel mülkiyetin ve aristokrasinin doğduğu, tarımın yaygın olduğu dönem.
- **Feodalizm**: Kralın da dahil olduğu aristokrasinin yönetici sınıf haline geldiği, dinin önemli bir yer tuttuğu dönem.

- **Kapitalizm**: Burjuva sınıfının yönetici, proletaryanın da ezilen sınıf olduğu, parlamenter demokrasinin yaygın politik sistem olduğu, piyasa ekonomisinin işlediği ve üretim araçlarına özel mülkiyetin sahip olduğu dönem.
- **Komünizm**: İşçilerin devrim yaparak kapitalistleri kovduğu ve devletsiz, sınıfsız, mülkiyetsiz bir toplum yarattıkları dönem.

- Marx'a göre her çağda belirli sınıfların zıtlığı hakimdir. Bu durum o çağa özgü sosyal sistemin en belirgin özelliklerini ortaya koyar.
- Tarih, bu türden sınıfsal zıtlıklar ve bu zıtlıkların doğurduğu sınıf mücadeleleri içinde ilerlemektedir.

Marks'a göre;

- Kapitalist düzen, son sınıflı toplumdur. Burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki uzlaşmaz çelişki sonucu yıkılacaktır.
- Kapitalist toplum ile birlikte ortaya çıkan işçi sınıfı artık toplumun devrimci dinamiğidir. Kapitalist düzeni ortadan kaldırarak komünizme yani sınıfsız topluma giden yolu açacak olan sınıftır.

MARKSİZM Nedir?

- Bilimsel sosyalizmin kurucusu Karl Marx'ın görüşlerini temel alan siyasal, ekonomik ve felsefi sistemin adıdır.
- Marksizm, sınıflar savaşımı teorisini ortaya atan ve bu savaşımın zorunlu sonucu olarak ***proletarya diktatörlüğüne*** ve oradan da toplumsal eşitlik ve özgürlük dünyası ***komünizme*** varılacağını öngören bir öğretilerdir.

- Marksizm, varolan ve geçmişte varolmuş olan toplumlara ilişkin bir analiz ve **özellikle de kapitalist topluma yönelik bir eleştiriden** meydana gelir.
- Marksizmin bu analizi, toplumsal değişme ve gelişmeyi açıklarken, varolan tüm etkenler arasında, **ekonomi** etkenine özel bir önem ve ağırlık verir.
- Sömürüye dayanan ve sınıflara ayrılmış bir toplum düzenine alternatif olarak **sınıfsız bir toplum** modeli önerisinde bulunur.

Temel Kavramlar

- Materyalizm
- Proleterya
- Burjuvazi
- Diyalektik
- Sınıf çatışması
- Devlet
- Sosyalizm
- Komünizm

Materyalizm

- * Doğru bilginin kaynağı **madde, çelişki ve değişme**
- * Doğru bilgi duyu organlarıyla elde edilir.
- * Doğal olguların temel nedeni madde, maddedeki çelişki ve onun doğurduğu değişmedir.

Proletarya

- İşçi sınıfını tanımlamak için kullanılan sosyolojik bir terimdir.
- **Proletarya** üretim araçlarına sahip olmayan sınıfın adıdır.
- **Proleter** ücret karşılığı çalışan işçidir.

Burjuvazi

- Üretim araçlarını ellerinde bulunduranlarla çıkarları bunlarla özdeş olanların oluşturduğu toplumsal sınıf.
- Burjuvazi, kapitalist toplumun egemen sınıfıdır.
- İşçinin emeğinden başka satacak hiçbir şeyi olmamasına karşın **burjuvazi**, üretim araçlarının, üretim aletlerinin, fabrikaların, toprak zenginliklerinin sahibidir.

Diyalektik

- Kavramlar arasındaki karşıtlık ilişkisinden yola çıkarak, bunu doğru bilgiye varmada bir ilke olarak kullanan düşünme ve araştırma yolu.
- **Herakleitos**: Şeylerin karşıtlarından yola çıkarak var olmaları ve gene karşıtları içinde yok olmaları. Değişmeyen tek şey, değişimdir.
- **Sokrates**: Diyalektiği bir yöntem olarak kullandı. Karşılıklı soru-yanıt yoluyla kavramlara açıklık getirme yöntemi.

- **Hegel**: Gerçekleri oluşturan kavramların her biri karşıtını kendi içinde taşır. Düşünce, bir kavramdan (tez) onun içindeki karşıtına (antitez) bundan da yeniden karşıtına (yani ilk kavrama) dönmekle, diyalektik hareket içinde, iki kavramın birliğini oluşturan üçüncü kavrama (sentez) ulaşır. Bu süreç, düşüncenin kendisini kavramasını sağlayan bilinç içeriğini artırır. Hegel'e göre diyalektik, varlığı belirleyen düşüncenin kendi süreci olduğu gibi **DÜNYA** tarihinin de oluşum ilkesidir.

- **Marks**: Diyalektik tarihsel bir süreçtir; ekonomik temelli bazı toplumsal oluşumların zaman içinde karşıtlarını üretmeleri, karşıtların giderek çatışmaya dönüşmesiyle de yeni oluşumun etkisini ortadan kaldırması biçiminde yürür.
- Hem doğada, hem de sosyal düzende diyalektik süreçler hakimdir.

Diyalektiğin Yasaları

- 1. Yasa:** Hiç bir şey varken yok olamaz, yoktan var olamaz.
- 2. Yasa:** Her şey birbirine bağlıdır. Gelişmeler bir zincirin halkaları gibidir, bu gelişmeleri kavramak için parçalara bölmek ve anlamaya çalışmak olanaklı değildir.
- 3. Yasa:** Her şey değişme halindedir. Hiç bir şey durağan ve olduğu yerde değildir. Değişme evrenseldir ve gelişme ise devamlıdır.

Diyalektik Materyalizm

- Tarihin görünen olaylarının ve olgularının arkasında görünmeyen yapı ve mekanizmalar vardır.
- Yüzeysel olguların arkasında yatan asıl “gerçeği” ortaya çıkaracak olan yöntem, **diyalektik materyalizm** dir.

SINIF ÇATIŞMASI

- Her toplumun tarihi, bir sınıflar çatışması tarihidir. Örneğin özgür insan-köle çatışması, usta-çırak çatışması, ezen-ezilen çatışması, bugünkü haliyle işçi sınıfı ve burjuva sınıfı çatışması.
- Marks'a göre her zaman her yerde ezen ve ezilen bir sınıf vardır. Bu durum, üretim araçlarının özel mülkiyette olduğu toplumlarda hiçbir zaman değişmeyecektir.

DEVLET

- Devlet bir sınıfın diğeri üzerindeki örgütlenmiş baskı aracıdır.
- Devleti elinde bulunduran sınıf bu yoldan egemenliğini sürdürür.
- Bu sınıf genelde üretim araçlarını elinde bulunduran varlıklı sınıftır.
- Egemen sınıf, hem varlıklı hem de devleti elinde tutan yönetici sınıftır.

Sosyalist Toplum

- Marks bu durumu ortadan kaldırmak için üretim araçlarını toplumsallaştırmak, sosyalist toplumu kurmak gereklidir demiştir.
- Sosyalizmde, çalışabilir durumdaki herkes çalışmak zorunda olacak ve çalışmasıyla doğru orantılı olarak zenginlikten pay alacaktır.
- Sosyalizmin ilkesi: "***herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre***"

Komünist Toplum

- Bu aşamada üretici güçler o denli gelişmiş olacaktır ki, bunun doğuracağı muazzam bolluk sayesinde çalışma bir zorunluluk olmaktan çıkarak artık sadece bir zevk halini alacaktır.
- İnsanlar büyük oranda zamanlarını ve enerjilerini, kendilerini ve nesillerini özgürce geliştirmeye ve daha yüksek arayışlara adayacaklardır.
- İşte ancak bu aşamada, insanların toplumdaki aldığı ile ona verdiğiyle orantılı olması ilkesi son bulacak, insanlar topluma verdiği emekten bağımsız olarak tüm ihtiyaçlarını ondan alabilecektir. Böylece, herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre hedefi yaşama geçirilmiş olacaktır.

Kapitalist Sistemin Kanunları

- Kapitalist sistemin Marx`a göre, iki hareket kanunu bulunmaktadır. Bu iki kanun kapitalizm içindeki sınıf çatışmasının gittikçe şiddetlenmesine sebep olacaktır.
- 1. **Sermayenin birikmesi ve belirli ellerde toplanması:** Fabrika üretiminin, yani büyük işletmelerin, küçük işletmeleri yok etmeleri sonucunda ortaya çıkacaktır. Daha sonra en güçlü büyük şirketin kalacağı bir mücadele başlayacak ve sermaye tamamıyla merkezileşecektir.

- 2. Sefilleştirme kanunu:** İş basitleştikçe, insan emeği yerine makineler geçtikçe, acemi işçiler de her tür işi yapabilecek duruma gelecek ve ücretler düşecektir.
- **Bunların sonucunda toplum kapitalistler ve işçiler olarak kutuplaşacaktır. Bu sınıflar arasındaki çatışma sonunda işçi sınıfı ayaklanacak, üretim araçlarını ele geçireceklerdir. Bu devrim sonunda, sınıfsız toplum hedefi gerçekleşecektir.**

Kapitalizmin Kaderi

- Marx'a göre, kapitalizmin kaçamayacağı bir kaderi vardır. Kapitalizmde işçi sınıfı mensuplarının sayısı artacak, hayat şartları kötüleşecektir;
- Bu durum kapitalizmi kaçınılmaz olarak çöküşe sürükleyecek ve bu çöküş insanlığın daha ileri aşamalara ulaşmasının yolunu açacaktır.

Kaynakça

- Karl Marx, Komünist Manifesto.
- Baykan, Sezer,2006, Sosyolojinin Ana Başlıkları, birinci baskı,İstanbul.
- Aron, R. (2004). Sosyolojik Düşüncenin Evreleri. Ankara: Bilgi
- Giddens, A. (1998). Sosyoloji: Eleştirel Bir Yaklaşım. İstanbul:Birey.
- Giddens, A. (2008). Sosyoloji. İstanbul: Kırmızı.
- Tan, M. (1981). Toplumbilime Giriş: Temel Kavramlar. Ankara: A.Ü. E.B.F. Yay.
- Tezcan, M. (1993). Sosyolojiye Giriş: Temel Kavramlar.